

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Vtrum Theologia subalternetur propriæ diuinæ scientiæ & Beatorum.
disput. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

terminis : aliam esse evidentiam principiorum, & aliam conclusionum, licet hæc ex illa derivata sit. Non, inquam, satisfacit hæc responsio : quia in scientiis non est necesse conclusionem habere evidentiam ex terminis, sed satis est, si ei assentiamur ea præcisè ratione, quia sequitur ex principiis evidentibus. Vnde quemadmodum in scientiis, ex eo, quod ad assensum conclusionis requiritur deductio & consequentia, generatur assensus conclusionis, & habitus specie distinctus: ita etiam in Theologia idem necessariò confitendum est.

Secundò si per possibile, vel impossibile Deus alicui homini, vel per lumen gloriæ, vel quouis alio modo revelaret clarè fidei articulos, non revelatis interim conclusionibus, atque inde ille sua industria deduceret conclusiones evidenti consequentia, assensum & habitum conclusionis specie distinctum compararet : ergo etiam quando Theologus ex articulis revelatis, sua industria deducit conclusiones, assensum & habitum specie distinctum comparat.

Pro solutione argumentorum animaduertendum est, quemadmodum in discrimine, quod constituitur inter scientiam, opinionem, & fidem, ut nimirum scientia sit certa & evidens, opinio incerta & inevidens, fides verò certa & inevidens, scientia sumitur latè, ut comprehendit habitum principiorum & conclusionis, opinio item, ut complectitur opinionem principiorum probabilium, & opinionem conclusionis: ita etiam fidem accipi latè, ut comprehendit habitum articulorum & conclusionum, quæ inde evidenter deducuntur. Habitum enim huiusmodi conclusionum, fides quedam dici potest, tum quòd sit de rebus certis, & inevidentibus, tum etiam quòd sit de rebus revelatis à Deo, non quidem formaliter, & in se, sed virtute atque

in alio, nimirum in ipsis articulis. Fides ergo Catholica duobus modis accipi potest, uno præse, pro habitu & assensu eorum, quæ immediate, hoc est, formaliter & in se revelata sunt: altero latè, pro habitu & assensu tantum horum, quàm eorum, quæ mediatè, hoc est, virtute & in alio revelata sunt, ut sunt conclusiones, quæ ex articulis evidenter deducuntur. Consuevimus enim dicere, de fide esse, quod evidenter ex articulis fidei deducitur. Atque hoc modo accipiendus est D. Greg. Nazianzenus §. libro Theologia, cum asserit, ea, quæ evidenter ex sacra Scriptura colliguntur, perinde habenda esse, ac si in eadem Scriptura expressè continerentur.

His præmissis, ad primum dicendum est, assensum illum esse fidei latè sumptæ.

Ad secundum dicendum est, errorem illum esse hæresim sumptam latè, nempe ut opponitur fidei latè, non præse sumptæ. Meritò autem, qui ita errat, punitur ab Ecclesia : quoniam ignorantia non excusatur. Tum quia contradicit his, quæ vider evidenter sequi ex articulis fidei, tum etiam quia, ut bene notavit Canus 12. de locis. c. 7. censetur simul habere errorem circa articulos fidei.

Ad tertium dicendum est, Theologum in eo eventu, duplici medio, discursive Theologico assentiri illi conclusioni: quare admittit maiori, neganda est minor : tam enim ipse, quàm ceteri, qui ob Ecclesie definitionem aut autoritatem illi assensum præstant, non habitu fidei, sed Theologia per discursum Theologicum comparatè assentiuntur, ut disputatione præcedente explicatum est.

Ad quartum dicendum est, habitum Theologia esse acquisitum, supernaturalem tamen propter concursum fidei infusæ ad illius generationem. Vnde

colliges, alterius speciei esse Theologiam, quam fidelis acquirit, ab ea, quam comparat hæreticus de conclusionibus, circa quas non errat : siquidem ad huius generationem nulla causa supernaturalis concurrat.

Theologia hæreticorum.

DISPUTATIO III.

Utrum Theologia subalternetur propriè diuinæ scientiæ, & Beatorum.

AD propositam quaestionem respondendum est, Theologiam, si propriè loquendum sit, nec scientiæ diuinæ, nec scientiæ Beatorum subalternari. Ratio est, quia ut 1. Poste. c. 10. q. 2. ostendimus, ad subalternationem propriè dictam requiritur, ut scientia subalternata per principia vnius scientiæ demonstrat aliquid de subiecto alterius scientiæ, ut Perspectiva & Astrologia, quæ Geometriæ subalternantur, per principia Geometriæ varias affectiones demonstrant de rebus naturalibus, de quibus disputat Philosophia naturalis. Necessarium præterea est, ut præter attributa scientiæ subalternantis, progrediatur ad demonstrandos ulterius alios effectus, qui ex coniunctione attributorum scientiæ subalternantis cum subiecto de quo demonstrat, proveniunt, ut ibidem latius ostendimus. Astrologus enim postquam per principia Geometriæ demonstrat de circulis celestibus, & de aliis huiusmodi, attributa Geometriæ, progreditur ulterius ad demonstrandum eclipses futuras, & durationes earum, ortus & occasus signorum, quantitatem dierum ac noctium in diversis regionibus, & diversis anni temporibus. Quòd fit, ut subiectum scientiæ subalternatæ, semper addat aliquid accidentarium subiecto scientiæ subalternantis. Quare cum nostra Theologia nihil ex principiis scientiæ diuinæ, vel beatorum demonstrat de suo subiecto, sed per sua peculiaria principia cognita lumine fidei id efficiat, neque demonstrat alia attributa ab illis, quæ sciuntur scientiæ Dei & Beatorum, nec denique subiectum ipsius addat aliquid supra subiectum scientiæ Dei & Beatorum, consequens est, ut non propriè illis subalternari possit.

Partem negantem esse absolue veram.

Nec verò id voluit D. Thomas, sed cum multi sint modi subalternationis impropriè dictæ. Primus, quando subiectum vnius continetur sub subiecto alterius, quo pacto omnes scientias, dicimus quodammodo subalternari Metaphysicæ. Secundus, quando finis vnius ordinatur ad finem alterius, quo pacto artem conficiendorum frenorum, dicimus quodammodo subalternari equestri. Tertius, quando principia vnius, saltem ad eum sensum deriuntur ex principiis alterius, eisque innuntur, quòd in scientia inferiori creduntur ex præcisè autoritate eius, qui per scientiam superiorem evidenter eadem cognoscit, quo pacto principia nostræ Theologiæ, deriuntur ex scientia diuina, eisque infallibilitati innuntur. Cum, inquam, his modis subalternatio accipi possit, hoc postremo modo voluit D. Thomas Theologiam nostram subalternari quodammodo scientiæ Dei. Adiunxit, subalternari etiam scientiæ Beatorum, quia multa sunt nobis immediatè revelata à Christo & ministerio Angelorum beatorum : hæc autem suo etiam modo deriuata sunt ex scientia beata animæ Christi & Angelorum, eisque infallibilitati innuntur. Hoc loco esset disputandum, utrum Theologia, quam in hac vita comparamus sit eiusdem speciei cum Theologia Beatorum, & utrum

Explicatur D. Thomas.

Ad quartum dicendum est, habitum Theologia esse acquisitum, supernaturalem tamen propter concursum fidei infusæ ad illius generationem. Vnde

Solutio argumentorum partium oppositorum.

Fidei Catholicam duobus modis accipi posse.

Greg. Naz. loci exponeitur.

Rapinose ad 1.

Ad 2.

Ad 3.

Ad 4. Theologia fidei est discursiva.

MELINA
D. NE

maneat in patria: partem tamen negarem vtriusque A
quaestionis 1. 2. quaest. 67. articulo 2. ostendimus.

DISPUTATIO III.

*Virum puro viatori, diuina saltem virtute, com-
municari possit euidentis cognitio articu-
lorum fidei.*

Henricus
Gandauensis.

Nomine puri viatoris, intelligitur hoc loco is, B
qui neque in transitu videt diuinam essentiam. Henricus Gandauensis quodlibeto 8. q. 14. & quodlibeto 12. q. 2. supponit, notitiam abstractiuam quantumcumque euidentem, cum actu fidei non pugnare, quamuis intuitiua cum eo ita pugnet, vt ab eodem intellectu de vno atque eodem obiecto, haberi sine nulla ratione possit. Vnde inquit, si quis fenestris clausis sola autoritate Astrologi motus, credat hoc temporis momento esse lunam eclipsim, & euidenter clausis fiat ei demonstratio, qua id euidenter cognoscat, nondum amittit fidem humanam, sed solum assentitur eclipsim esse, tam per actum fidei humanam, quam per actum scientiae, euidentem quidem, at abstractiuum, non vero intuitiuum obiecti. Si vero inquit, per apertam fenestram intuetur eclipsim, quia comparat notitiam intuitiuam illius, non solum per sensum, sed etiam per intellectum interuentu notitiae intuitiuae sensus, amittit continuo fidem humanam, quae cum notitia intuitiua de eodem obiecto esse non poterat.

His ita constitutis, affirmat, in proceribus Ecclesiae esse lumen quoddam medium inter lumen fidei & lumen gloriae, quo conquirunt euidentem notitiam articulorum fidei, ac proinde conclusionum, quas inde euidenti consequentia deducunt. Vnde vult Theologiam nostram scientiam esse euidentem, qualem i. Post. Aristoteles definiuit. Addit tamen, neque notitiam euidentem articulorum fidei, neque scientiam conclusionum, quae ex eis colliguntur, excludere a maioribus Ecclesiae actum fidei ineuidentem, quo eisdem articulis assentiantur, quem tamen excludit in patria visio, quae per lumen gloriae eos intuebuntur. Ratio, inquit, est, quoniam notitia euidentis articulorum fidei, quae a puris viatoribus habetur per lumen illud medium, non intuitiua, sed abstractiua est: notitia vero abstractiua, actum fidei de eodem obiecto, vt dictum est, nullo modo impedit.

Opinio Henrici Gandauensis, reuocatur.

Haec tamen opinio merito reiiicitur ab omnibus: tum quod quaeuis euidentia pugnet cum actu fidei de eodem articulo aut conclusione, vt 1. 2. quaest. 67. artic. 3. late ostendimus, atque ob alias rationes, quas apud Scotum in 3. d. 24. q. vniuersa, & apud Durandum q. 2. Prologi poteris videre: tum vel maxime, quod lumen illud euidentiam efficiens commentitium sit, & contra experientiam Theologorum & fidelium omnium, qui nullam vnquam in se experiuntur euidentiam mysterij sanctissimi Trinitatis & aliorum, quae solo lumine supernaturali cognosci possunt. Nam si in proceribus inesset, vtrique ipsos non lateret: vt enim recte docet Aristoteles 2. Posteriorum, capite 18. cognitio cognoscentem ipsum latere non potest. Caietanus 2. 2. Quaest. 175. artic. 5. asserit, Prophetas de duobus habere euidentiam, quando ipsis mysterium aliquod reuelatur, nimirum de se reuelata, & quod reuelatio fit a Deo: hanc etiam credit esse opinionem Diui Thomae. Contrarium tamen communiter Doctores affirmant, neutrius

Caietanus.

Refellitur.

scilicet, eos habere euidentiam, sed tantum certitudinem firmam a Deo per lumen prophetiae effectam, quae nullam interiorem relinquit, permittitve dubitationem, quin & res reuelata vera sit, & reuelatio ipsa a Deo profecta. Atque hoc est, quod vult Diuus Thomas locis ibidem a Caietano citatis, & plane tam haec Caietani, quam Henrici sententia pugnare videntur cum Paulo 1. ad Corinth. 13. vbi docet, quod Prophetia euacuabitur adueniente visione beatifica, & quod scientia destruetur, quia, vt inquit, per scientiam (hoc est, Theologiam, & subinde fidem, cui Theologia innititur) ex parte cognoscimus (quoad modum scilicet cognoscendi, vt exposuimus 1. 2. quaest. 67. artic. 2. quia cognoscimus certo quidem, sed non euidenter) & per prophetiam ex parte prophetiam (itidem quoad modum cognoscendi: quia per prophetiam cognoscimus certo, sed non euidenter) adueniente vero visione beatifica cognoscemus certo & euidenter. Vnde subiungit. Cum venerit perfectum, cessabit quod est ex parte. Et videmus nunc per speculum in enigmate, tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte, tunc autem cognoscam, sicut & cognitus sum. Quare Caietanus mutasse videtur sententiam ad eundem locum Pauli, vbi ait, Theologiam nostram in patria non permanfuram, sicut neque fidem, eo quod nullam euidentiam habeat, quemadmodum nec prophetia.

Locus Diui Pauli exponitur.

Pracipua ergo difficultas huius quaestionis est, quid dicendum sit de potentia Dei absoluta. Scotus quodlibeto 7. partem affirmantem amplectitur, quam vt probet, praemittit ex quodlibeto 6. duplicem esse notitiam, vnam intuitiuam, abstractiuam alteram. Intuitiua (quam D. Thomas, & alij, visionis appellant) est reipraesentis, vt praesens est, id est, quae suapte natura pendet a praesentia obiecti: eo quod sit notitia experimento praesentiam obiecti attingens, & non, quia aliunde comprobetur: talis est notitia, quae candorem huius papiri conspicio, vel quae sonus auditur: talis est etiam notitia, quae simul illud idem, sensus internus, aut intellectus cognoscit.

Scoti sententia. Notitia intuitiua quid.

Notitia vero abstractiua (quam alij simpliciter intelligentiae appellant) est rei, non vt est praesens: huiusmodi est notitia, quae per sensum internum, aut intellectum, patris iam demortui recordor: hoc enim interest, inter notitiam intuitiuam & abstractiuam sensus interni, quod intuitiua fit per speciem, quam notitia sensitiua externa proxime transmittit ad sensum communem, quae, vt 3. de Anima cap. 5. dicebamus, pendet quoad conseruationem a notitia sensitiua externa, a qua transmittitur: vnde tandem permanet notitia per eam effecta in sensu communi, quamdiu notitia sensitiua externa permanet. Notitia vero abstractiua fit per speciem referatam in memoria sensitiua, relictam ex priori notitia, vnde ex praesentia obiecti non pendet. Simile quoque est discrimen inter notitiam intuitiuam & abstractiuam intellectus: quod intuitiua fit per speciem intelligibilem productam ex coniunctione intellectus agentis cum notitia intuitiua sensus interni, & ab ea, quamdiu existit, pendet. Abstractiua vero fit per speciem in memoria intellectiua relictam ex tali notitia: vel per speciem productam ex coniunctione intellectus agentis cum notitia abstractiua sensus interni. Non solum autem in incomplexis certitur notitia abstractiua, sed etiam in complexis: notitia enim, quae scio triangulum habere tres angulos aequales duobus rectis, abstractiua est, quia per eam

Notitia abstractiua.

Indicium quodnotitia sit.